

UČITELJSKI TOVARIŠ

Glasilno avstrijskega jugoslovanskega učiteljstva

Vse spise, v oceno poslane knjige itd. je pošiljati samo na naslov:

Uredništvo Učiteljskega Tovariša
v Ljubljani, Frančiškanska ulica 6.

Rokopisov ne vračamo.

Vse pošiljave je pošiljati franko.

Učiteljski Tovariš izhaja vsak petek popoldne
Ako je ta dan praznik, izide list dan pozneje.
Vse leto velja . . . 10—K
pol leta . . . 5—
četrt leta . . . 2:50
posamezna številka po 20 h.

Za reklamne notice, pojasnila, poslana, razpise služb je plačati po 20 h za petit-vrsto.
Priloge poleg poštnine 15 K.

Za oznanila je plačati od enostolpne petit-vrste,
če se tiska enkrat . . . 16 h
. . . dvakrat . . . 14
. . . trikrat . . . 12
za nadaljnja uvrčenja od petit-vrste po 10 h.
Oznanila sprejema Učiteljska tiskarna (telefon št. 118).

Naročnino, reklamacije, to je vse administrativne stvari je pošiljati samo na naslov:

Upravništvo Učiteljskega Tovariša
v Ljubljani.

Poštna hranilnica št. 53.160.

Reklamacije so proste poštnine.

Prihodnja številka „Učiteljskega
Tovariša“ izide dne 23. avgusta 1918.

I. D.:

„Učiteljski Tovariš“ — dnevnik.

Časopisje delimo lahko po času njegove izhajanja v polletno, četrtletno, mesečno, štirinajstdnevno, tedensko ali dnevno in tako postaja tudi njega vsebina od najstrožje znanstvene pri polletnih do mesečnih, ilustrovanih listov in strokovnih stanovskih od mesečnika do tednika in popularne politične vsebine od tednika do dnevnika, ki doseže svojo popolnost celo s trikratno dnevno izdajo: jutranjo zgolj informativno, opoldansko gospodarskega značaja in večerno informativno polemično-popularnejšo. Izhajanje se ravna vedno tudi po krogu, ki mu je list namenjen in obsegu, v kolikem je razširjen.

V razpravi je vprašanje, da se „Učiteljski Tovariš“ preosnuje v dnevnik!

Stanovsko in strokovno časopisje se z dnevnimi vprašanji oz. dogodki peča le v toliko, v kolikor se ti dnevnimi dogodki tičejo dotičnega stanu ali dotične stroke.

Pojavila so se glede našega stanovskega glasila najrazličnejša vprašanja in najrazličnejše pritožbe: nekateri ga hočejo imeti kot strogo pedagoški list, drugi ga zahtevajo kot informativni politični list, tretji kot stanovsko polemičen list; nekaterim je predrag, ker ga primerjajo in presojajo celo po političnem dnevniku itd., najrazličnejše uvogore in nasvete smo že slišali ob priliki zborovanj, ko se je podajala bilanca našega tiska.

Predvsem je stanovsko in strokovno časopisje namenjeno samo gotovemu krogu interesiranih ljudi, torej mora biti tudi cena listu preračunana vsekakor po številu odjemalcev in krogu interesentov. Stanovsko časopisje nam je neobhodno potrebno, posebno za pomembnejše in važnejše stanove v narodu, ker politični dnevniki ne morejo z isto natančnostjo in podrobno reševati vprašanja posameznih stanov, kakor je to potrebno. Splošno časopisje nikakor ne more zastopati obširneje posameznih interesnih skupin, zato se mora tudi izločiti vprašanja teh interesnih skupin v posebno — stanovsko časopisje.

Ze iz tega sledi, da stanovska glasila niso namenjena širši javnosti in je napačno misliti in računati z odjemalci in širjenje ter zainteresiranje javnosti za sta-

novske interese potom stanovskega glasila, ker je tako razširjenje lista bolj prisiljeno in umetno, ter nima prave veljave. Rekli smo že, da se stanovsko časopisje peča s splošnimi dnevnimi vprašanji le v toliko, kolikor dnevni dogodki zadevajo stan in njega interese in delovanje in mu dajejo v prvi vrsti inicijativo za delo in gibanje.

Vzdrževanje stanovskih listov ni malenkostna stvar, posebno pri naših majhah razmerah, če je krog odjemalcev majhen, in če se vsi interesenti ne zanimajo za časopis tako, kakor bi se morali.

Za noben stan pa ni tako potreben stanovski list kakor za učiteljski, ki mora za enotnost postopanja v smislu programa vedno dobivati direktivo in inicijativo, ker stoji vedno v delu in aktivni. Če bi učiteljstvo ne imelo svojega stanovskega glasila, tedaj bi moralo v posameznih slučajih posegati v dnevno časopisje in dajati tam direktivo v posameznih slučajih; često so take zadeve popolnoma interna stanovska stvar; tudi vseh dnevnikov učiteljstvo ne more naročiti; zediniti se za en dnevnik, bi bilo težko, ker so naši dnevniki povsem strankina glasila; tako bi ostal en del stanu vedno neorientiran, in vladala bi neenotnost in disorientacija, marsikatera za nas najvažnejša vprašanja bi prešla preko nas.

V prvi vrsti se stanovski listi ponajveč naslanjajo na organizacijo stanu, ki jo pa tudi sami krepe in poživljajo. Često propadajo stanovska glasila z indiferentnostjo in v indolenci stanovske zavednosti; nasprotno se pa često dvigajo s konkurenco — nemalokrat pa z razkosanostjo in strankarstvom propadejo vsa in ostane stan brez njih.

Uredništvo pride pri stanovskem časopisu posebno s tega stališča v poštev da ga mora voditi urednik, ki ni samo tehniško in žurnalističko dobro izvežban, temveč da je poleg dnevnih vprašanj in tehniške tudi posebno dobro verziran v stanovskih in strokovnih vprašanjih, ker stopajo ista v ospredje.

Napačno je tudi mnenje, da zadošča komu samo čitanje stanovskega časopisa, temveč je za dnevna vprašanja in orientacijo javnih dnevnih vprašanj neobhodno potrebno čitanje še najmanj enega dnevnika.

Predvsem pa moramo zavrniti mnenje, da je „Učiteljski Tovariš“ namenjen ljudskim krogom, da bi postal politična tribuna učiteljstva med ljudstvom. To je krivo mnenje, ker učiteljstvu je nujno po-

treben „Učit. Tov.“ kot stanovsko-politiška tribuna za stan. Ljudski list, do katerega bi pa imelo učiteljstvo vedno nepristrano pristop in svojega zagovornika, bi pa morali šele osnovati — poleg „Učiteljskega Tovariša“.

„Učiteljski Tovariš“ je stanovsko-politiški list, torej se ima v prvi vrsti pečati z vsemi stanovskimi vprašanji in to notranjimi in splošnimi ter s političnimi, t. j. stanovskimi in strokovnimi vprašanji z ozirom na politično življenje in stranke, kako propagirati svoje ideje, stališče in program ter ga s pomočjo politike uveljaviti v zakonodaji, kar je vedno višek smotra; premotrivati mora vsa javna vprašanja z ozirom na to, kake vplive imajo ista na naša ožja stremiljenja ali kako jih izrabiti v njih prid. „Učit. Tov.“ ima namen stanovska in stanovsko-politiška vprašanja koncentrirati in jih izkristalizirati, preden jih stan kot dozorela izroči za javnost.

Kadar so naša načela in mnenja izkristalizirana, je treba stopiti izven stanovskega kroga v širši dnevno politični list, med ljudstvo in v javnost. Ne smemo misliti, ko se prodre s posameznimi idejami v stanovskih vrstah, da je s tem že končana naša pravda, in da se mora sedaj javnost sama zainteresirati za naše zahteve. Sami moramo nastopiti nazunaj, ko smo prodri z idejami v stanovskih vrstah — javno mnenje moramo pridobiti za svoje zahteve!

Koliko dobrih idej je ostalo nerealizovanih, ker smo se ogibali javnosti in smo delovali za ideje le v stanovskem krogu. In temu je seveda tudi kriva nemala nenaklonjenost javnega časopisja do učiteljstva.

Pridobiti pa moramo javno mnenje za svoje namene ter ustvariti tudi tem namenom prijazno javno mnenje v narodu!

Učiteljstvo ni osamosvojilo do danes svojega dela, zato ni igralo nobene politične vloge v narodu, ker je hlapčevalo političnim strankam na vseh poljih. Poudarjamo, da ne hlepi učiteljstvo kot stan po kaki nadvladi, da bi bilo stan nad stanovi v narodu, da bi si hotelo prisvajati kakih predpravil v narodu; hoče le priznanja svojega dela in stoji sicer na popolnoma demokratičnem temelju ravnopravnosti in upravičenosti vseh stanov v vseh ozirih in poljih. Časopisje in žurnalistika je prvo, pri katerem mora osvojiti svoje delo in po tej poti bo prišlo do politične osamosvojitve, samostojnosti in svobode ter sebi prijaznega javnega mnenja. Na kul-

turmi in političnih poljih je učiteljstvo povsod sotrudištvo, pri vseh političnih dnevnikih so povsem sotrudiški tudi učitelji, a vkljub temu je uspeh učiteljstvu naklonjene politike enak — ničli. Učiteljstvo je osamosvojilo svoje delo edino-le na stanovskem in šolskem polju, na drugih poljih pa še hlapčuje — posebno v žurnalistiki. Potreba bo tudi tu zasnovati organizovan načrt osamosvojitve in vsvariti forum, kamor moramo sebi v korist pritegniti vse sile.

Kakor pridobi dober govornik s svojim govorom in njegova sugestivna močjo »javno mnenje« vseh navzočih za-se, tako ima časopis tudi sugestivno moč, da napravi »javno mnenje« svojemu mnenju enako, kakor ideji prijazno ali neprijazno, nasprotno. In uprav zaradi »javnega mnenja« je časopis velesila; potom njega zmagajo posamezne ideje. S tega vidika se nam vidi klic po »Učit. Tov.« kot dnevniku razumljiv: »javno mnenje« bi radi pridobili za ideje in namene, ki jih zastopa. Radi bi imeli tribuno, s katero bi dan na dan, neprenehoma in neprestano napravljali v javnosti »javno mnenje« prijazno tem idejam in našim smotrom, dokler bi ne zmagali. Pravilna je ta pot!

Današnji dnevniki so pri nas strankarski in so slabo izkazali v preteklosti zmožnost zasledovati te cilje! Potreba bi bilo za to move tribuno, ki bi ne služila sebično nadvladi nobenega stanu in nikaki politični stranki ali kliki in ki bi dvigala ves jugoslovanski narod v političnem, socialnem, gospodarskem in kulturnem oziru; potreba bi bilo neodvisnega političnega jugoslovanskega dnevnika v slovenskem jeziku, ki bi bil zgolj informativen z ozirom na vsa javna, politična in tudi domača in krajevna vprašanja, v katero svrhu bi se družili krog njega in ki bi zastopal nam prijazno javno mnenje ter deloval za nesebično povzdigo naroda ter kritično presojo vseh vprašanj. Tak list bi imel smisel, razširiti se med ljudstvo, ki bi zastopal nam prijazno javno mnenje in naroda nesebično korist.

Preden se pa odločimo za preosnovo »Učit. Tov.« v dnevnik, pa se vprašamo: Ali ima »Učit. Tov.« pravico, da se preosnuje pod tem imenom v dnevnik če postane splošni politični list; ali ima dovolj odjemalcev, da bi ne bil predrag, če se kot stanovsko — politični list preosnuje v dnevnik, ker mi računati in nima smisla ga kot takega razširiti v javnosti; ali naj se v prvem slučaju osnuje potem nov stanovsko-politiški list?

LISTEK.

Še par odlomkov

iz brošure »O šolski reformi«.

Spisal dr. Lončar — 1908.

Vse šolstvo je en sistem: »Temeljno napako zakrivi oni, ki presnavljajo samo to ali ono stopnjo šolstva, dostikrat brez vsakega ozira na celoto.«

Skupno delovanje vsega učiteljstva: »Naš dosedanji greh je, da hodi učiteljstvo, pri nas ljudskošolsko in srednješolsko, preveč svoja pota, ker se ne zaveda enotnosti šolstva in s tem enotnosti svojih interesov.«

Temeljna načela: »Pri šolski reformi — kakor pri vsaki drugi — je treba določiti najprej načela, temeljne misli, po katerih naj se preustroji šolstvo.

Ko vemo, kaj hočemo, potem najdemo tudi pota, ki vodijo do cilja.«

Državna vzgoja: »Državna vzgoja degradira šolstvo na politično dekljo, dasi bi morala biti po svojem bistvu kulturna naprava in prav ničesar drugega.«

Sistem strokovnih učiteljev: »Sistem strokovnih učiteljev, kakor jih imamo danes, ni škodljiv samo vzgoji, marveč tudi splošni izobrazbi, ki naj jo podaja srednja šola. — Deluje jako slabo tudi na zdravje učiteljstva. Dannadan, leto za letom se peča strokovni učitelj vedno z isto tvarino. Ta enoličnost mora vplivati kvarno na njegov duševni stan, posebno če pomislimo še na korekture.«

Avtonomija šole: »Kar se tiče ravnateljstva, naj v tem oziru dobi srednja šola svojo avtonomijo, kakor jo že ima visoka šola glede rektorjev. Ravnatelj naj se voli od vsega učiteljskega zbora po starosti. Ravnateljsko leto naj bi bilo nekako

časno leto, v katerem bi dotični učitelj prost vsega pouka vodil administrativne posle, učiteljsko knjižnico, uvajal mlajše učitelje v pouk in vzdrževal red zavoda.«

»Kaj je z žensko izobrazbo in vzgojo?« »Predvsem se obračam proti dvojni morali, ki je posledica današnjih gospodarskih in kulturnih razmer. Največji lahkoživci pripovedujejo z največjo resnostjo, da je poklic žene materinstvo. Vprašam: Zakaj se z isto resnostjo ne pripoveduje dečkom, da je njih poklic očetovstvo.« itd. —

Avtonomija učiteljstva: »Šolske nadzornike si voli učiteljstvo samo izmed sebe za določeno dobo. Ti nadzorniki niso uradniki, marveč to naj bi bil častni posej kot izraz zaupanja in spoštovanja. Njih naloga je samo pedagoško-didaktična brez vseh administrativnih opravil. Za svoje poslovanje so odgovorni učiteljstvu, ki na svojih konferencah presoja njih delo. Šolski nadzorniki naj bi bili duševni vodje in svetovalci, nekakšna avtokratika

učiteljstva. Oni naj kot načelniki pedagoških komisij pazijo, da se izvršujejo sklepi učiteljskih konferenc.«

Kvalifikacija in avanziranje: »Kvalifikacija šolskega nadzornika je javna, učitelj se sme v slučaju potrebe zagovarjati. Avanziranje bodi avtomatično po službenih letih in zmožnostih. Službeni red (pragmatika) in disciplinarni red odgovarjaj modernemu naziranju o pravicah in dolžnostih.«

V zadnjem »Tovarišu« smo že citirali nekaj odlomkov iz dr. Lončarjeve brošure »O šolski reformi«.

Kdor je čital iste in današnje, vidi, da ista obsega najmoderneje nazore o reformi šolstva.

Brošuro je naročiti v »Učiteljski tiskarni«. Izvod stane 50 vin., po pošti 60 vin. in se lahko pošlje tudi v znakmal.

Odgovoriti moramo: »Učiteljski Tovariš« bi s tem naslovom kot splošen politički dnevnik že vsled naslova ne prodril v maso, ker je že v naslovu označen predsek interes samo enega stana pri listu; kot stanovsko-politiški dnevnik bi se med maso ne vzdržal, in tudi nima smisla, samo učiteljstvo je pa premaloštevilno, da bi ga moglo gmotno vzdržati; kot stanovsko-politiški. Najvišji gospodarsko potreben.

»Učit. Tov.« ne smemo reformirati v splošni politički list in mora ostati strogo stanovsko-politiški. Najvišjo gospodarsko dosegljiv obseg je kot tednik. Delovati ima neprenehoma v stanovskih vrstah, da so te močne in trdne, ker z notranjo močjo stanu je socialna skupina močna na zunaj. Treba je probujati našo notranjo moč in silo, da dozore nazori in se izkristalizirajo načela v stanovskih vrstah samih in da postane v cilju in zavesti močna vsa organizacija.

»Učiteljski Tovariš« torej mora ostati strogo stanovsko-politiški list in mora delovati v stanovskih vrstah; upravičeno se pa zahteva od vsakega učitelja in učiteljice, da si vzdržuje poleg stanovskega lista še en splošen politički dnevnik.

Vprašanje neodvisnega političkega dnevnika z nam prijaznim javnim mnenjem pa ostane odprto — v razpravo časniškarskemu odseku; zgodovina nam govori, da smo ga že imeli!

Načrt za preustrojitev šolstva.

Obravnavati pa I. skupine: Organizacija šolstva.

- Načela: a) Enotna narodna šola;
b) razvoj individualno;
c) praktičnost pouka.

Ustroj:

I. Osnovna (ljudska) šola od 8. do 14. leta. Kot splošne strokovne šole slede od 14. do 16., oz. 17. leta. Obča obrtno-nadaljevalna, strokovno obrtna, trgovska, kmetijska in gospodinjstva šola (tečaj).

Po potrebi se osnovna šola organizira kot meščanska štiriletna in sicer od 12. do 16. leta. Iz te je potem mogoč prestop v višjo obrtno šolo.

II. Srednja šola. Prehod v to je iz osnovne šole direktno in za nadarjene mogoč že s 13. letom. Srednja šola bi trajala 6 let, obsegala vse predmete, toda dovoljevala svobodno izbero. Pouk sloni na materinskem jeziku ter na gospodarskem in kulturnem življenju naroda. Iz te šole prihaja tudi učiteljstvo osnovne in obrtne (trgovske, kmetijske, meščanske) šole.

III. Univerza obsegaj vse panoge vede kakor tudi človeške dejavnosti sploh. Bodi torej ne le pravna, medicinska, teološka in filozofska, temveč tudi tehnična, poljedelska, montanistična itd. visoka šola obnem. Vsakomur je v njej mogoče razširiti svojo naobrazbo, dostop k predavanjem je vsakomur svoboden.

IV. Sistem potovalnih učiteljev za okrožja po njih značaj: poljedelstvo, industrija, goščarstvo itd. Namen: biti kot strokovnjak ljudstvu na razpolago v svrhu praktičnih demonstracij in pomoči.

V. Razrednost (v družboslovnem smislu) šol je omejit s sistemom nagrad in podpor nadarjenecem iz proletariata.

Jos. Pahor.

Kranjska ljudska šola brez učiteljev.

Enkrat smo že naglašali posledice slabih plač in zaradi tega mižerno stanje ljudske šole. Danes se hočemo zopet pomuditi pri tej temi. Naše vrstice so namenjene ljudstvu v informacijo, da ne bode dolžilo učiteljstva, da mu ni mar njegova izobrazba in vzgoja mladine. Spoznanje bo prišlo, a takrat bo pozno, če ne prepozno. Kako izgleda danes naše ljudsko šolstvo? Glasom zadnjega razpisa služb je praznih 32 moških učnih mest. Pred vojno ni bilo zasedenih na Kranjskem nad 80 moških učnih mest — torej znaša danes moški deficit 110, kar je seveda minimum. Sprejemnega izpita na učiteljske v Ljubljani so se vdeležili štirje, od katerih sta bila sprejeta dva. Na ženskem učiteljskem pa, kjer se je priglasilo navadno za julijski termin saj po 100 gojenk, se jih je prijaviло letos 40.

Ti statistični podatki so malenkostni sicer, povedo pa mnogo.

Danes nudijo po časopisih kuharicam plačo mesečnih 80 K s hrano in stanovanjem, dočim je učiteljice odmerjena še vedno temeljna plača 66 K 66 h. Seveda ni dobiti potem učiteljice, in še manj učiteljev, da bi se uobčedil na večno gladovanje iz ljubezni do svojega naroda.

Tisti krivi preroki in »prijatelji ljudstva«, ki imajo vsak dan ljubezen in skrb

za narod na jeziku, so zanjo dobro plačani, in ker niso nikoli stradali, jim je seveda pojem »glad« popolnoma neumljiv. Naše ljudstvo pa v veliki večini tudi še ni prepričano tako o koristi šole, kakor bi bilo treba. Zato je lahko nastopiti vsakemu občinskemu odborniku proti šoli. Pri proračunu malo potarna o velikih stroških in hitro mu tovariši prikrajajo. Kako se dela z dovoljenimi draginjskimi dokladi je tudi znano. Dež. odbor se je izgovarjal na vlado, in ko so se storili potrebni koraki, je izplačilo vseeno izostalo. Vse kaže, da bo kranjsko šolstvo prej kot se misli brez učnih moči, ker niso pri tem stanju dani najprimitivnejši eksistenčni pogoji.

Gospodstvo »štirih« pa vlada dalje .. R.

Osnujmo si lastno aprovizacijo!

Pod tem naslovom se je oglašil tov. Šega z lepo idejo gospodarske organizacije. Misel ni nova v učiteljskih vrstah, ker imamo že svojo »Učiteljsko gospodarsko zadrugo v Celju«, ki je prav dobro uspevala pred vojno. Iz te organizacije, ki ima že večletne izkušnje, bi se dobil dragocen informativen material, na katerega podlagi bi se organizirala »Zavezina aprovizacija«.

Za gospodarsko osamosvojitve, svobodo mrja in za ne vem kaj vse, se bje danes sveta. Vojna je morala priti, da je pokazala tudi učiteljstvu moč gospodarske organizacije — pri drugih stanovih.

Bratovske skladišnice, konsumna društva, železničarski konsumi itd. vse to se danes razmeram primerno dobro obnaša. Učitelji smo gledali na ta podjetja, z ne baš najbolj pozornimi in prijaznimi očesom — zakaj, menda sami nismo znali. Lasali smo se med seboj in delali tlako vsaki stranki in društvom, ki nas je rabilo za svoje orodje. Cvetelo je koritarstvo in korupcija, in ko nas je pritisnila teža nesrečne vojne popolnoma k tlom, smo si hoteli pomagati — a ni šlo, ker je bilo prepozno. Danes garamo vsi v neizmerni mizeriji, ki ostane vedno kakor velik madež na listu zgodovine slovenskega naroda.

Prav na robu propada smo, in mogoče je to — naš spas. Naj vzklije iz tega gorja prvič trdna stanovska zavest in spoznanje, da nas le ta reši vsega zla. Od vseh oblasti zaničevani in prezirani **zupajmo le samim sebi, in v tej veri se moramo osamosvojiti!** Disciplinabno omogočila nadaljno delo, zmožno vodstvo pa bode pripeljalo organizacijo do trajnih uspehov.

Misel, organizirati aprovizacijo pod okriljem Zaveze, je prav dobra, semintja bi bilo treba kakih lokalnih sprememb zaradi prometnih zvez. Istotako bi bilo primernejše imeti za centralo Trst, ker ima izmed vseh omenjenih mest najboljše trgovske zveze. Res je Ljubljana središče Slovenije — ali Trst je naše trgovsko središče.

Tovariši in tovarišice, zamislite se v stvar in goščarstvo! R.

Slovensko učiteljstvo za Jugoslovanstvo.

Ponekod se trudi slovensko učiteljstvo, da nabira med svojimi tovariši prispevke za častno darilo nemškimi učiteljem Herzu, Otterju in Monscheinu za njihove zasluge za štajersko učiteljstvo. Razkošje častnih daril si smemo privoščati le v dobrih časih kot navrhek. V hudih časih vojne, polnih grozot, trpljenja, stradanja in izumiranja slovanstva pa smo dolžni svoje poglede obračati samo na potrebe svojega naroda. Nemcem ni treba molelovati za svoje otroke, zato naj si le privoščijo razkošje osebnega češčenja in častnih daril zašlužnim možem, a naj storo to med seboj.

Nemci naj torej sedaj ne hodijo med nas z bisago, saj se tudi mi v nobeni svoji zadevi ne obračamo do njih.

Silne potrebe Ciril Metodev družbe naj nam segajo v srce in v — žep ter naj odbijajo od sebe roke, ki silijo v naše žepce za tuj šport. Vlada nam ne pomaga, prepušča nas nazadovanju in propadanju, za Nemce pa skrbi v bogati meri.

Če imajo imenovani nemški učitelji zasluge za vso štajersko učiteljstvo, je to lepo in priznanje vredno, toda pomisliti je treba, da bi si zaslug za slovensko učiteljstvo ne mogli pridobiti, ako bi se jim ne bilo slovensko učiteljstvo udeležilo v njihovo organizacijo, temveč bi bili teh zaslug deležni oni slovenski učitelji, ki bi bili stali na čelu slovenske deželne organizacije, saj deželni odbor ne more ob razdelitvi draginjskih doklad ločiti slovenskega učiteljstva od nemškega. Naj bode torej omenjenim nemškim tovarišem že to zadostna nagrada za njihov trud, da jim slovensko učiteljstvo zaupa in da prispeva svoj davek nemškemu »Lehrerbundu«. Zakaj bi jim »Lehrerbund« ne podelil častnega darila, saj je v njem zastopano vse slovensko učiteljstvo.

Nabiranje darov v dobrodelne potrebe reklamuje slovenski narod za sebe. Ker je učiteljstvo važen del slovenskega naroda, naj se med njim nabira samo za nujne narodove zadeve. To se vjema s tendenco majniške deklaracije naših državnih poslancev ter ustreza klicu po koncentraciji narodnih sil.

Nabiralci za častni dar nemškimi tovarišem so imeli pred seboj sicer dober namen, a so v njem pozabili in preslišali obupne kliče, prihajajoče iz velikanske bede jugoslovanstva, brzokone so o njej premalo podučeni. Naša pozornost se blagovolji obračati na jugoslovanstvo, ona naj se izvoli lotiti nabiranja milodarov za trpeči narod, tem načinom se bomo odvracali od podrejenosti tujine ter se bomo bližali svoji Jugoslaviji.

Iz naše organizacije. Skupne zadeve.

Iz Zaveze avstrijskega jugoslovankega učiteljstva.

Delegat so prijaviła dalje nastopna društva: XIV. Tolminko učiteljsko društvo: 28. Ferdo Jelincič, nadučitelj — Podmelec, društveni predsednik; 29. Franc Ločniškar, nadučitelj — Dreženca; 30. Julija Torkarjeva, učiteljica — Podbrdo; namestnika? XV. Savinjsko učiteljsko društvo: 31. Ivan Jakše, učitelj — Vransko, društveni predsednik; 32. Anton Tušak, učitelj — Pozela, namestnica; Nike Flere - Kosi, učiteljica — Letuš. XVI. Deželno Slovensko učiteljsko društvo v Ljubljani: 33. Juraj Režek, učitelj — Ljubljana, društveni predsednik; 34. Jakob Furlan, učitelj — Ljubljana; 35. Josip Ambrožič, učitelj — Ljubljana; namestniki: Fran Črnagoj, nadučitelj — Karolinska zemlja; Fran Skulj, učitelj — Ljubljana; Janko Likar, učitelj — Ljubljana. XVII. Učiteljsko društvo za Trst in okolico v Trstu: 36. Anton Germek, učitelj — Sv. Ivan pri Trstu, društveni predsednik; 37. Andrej Čok, c. kr. učitelj na CM. šoli — Trst; 38. Ciril Valentič, šolski vodja — Katinara; 39. Hinko Medič, c. kr. učitelj na pripravniški za srednje šole — Trst; 40. Stana Germekova, učiteljica — Trst; namestniki: Josip Birs, učitelj — Trst; Ivan Tavčar, c. kr. učitelj na pripravniški za srednje šole — Trst; Anton Šeme, c. kr. učitelj na CM. šoli — Trst; Ivan Dimnik, c. kr. učitelj na CM. šoli — Trst. XVIII. Učiteljsko društvo za Slovenjgraški okraj: 41. Franc Vrečko, šolski ravnatelj — Slov. Gradec, društveni predsednik; še en delegat? namestnik: Martin Vrečko, šolski vodja — Pameče. XIX. Učiteljsko društvo za kranjski šolski okraj: 42. Fran Luznar, nadučitelj — Primskovo, društveni predsednik; 43. Janja Miklavčičeva, učiteljica — Kranj; 44. Julija Zalokarjeva, učiteljica — Kokra; namestnika: Jakob Slapar, nadučitelj — Olševek; Anton Sepahar, učitelj — Kranj.

Bliža se čas Zavezinega delegacijskega zborovanja, a nekatera društva se ne ganejo. Ni jih nam mogoče zbuditi k novemu življenju, k zopetnemu delu v prosep šolstva in v korist stanu. Malomarno in brezbržno gledajo in opazujejo, kako se trudijo druga društva, da bi olajšala s svojim članom gorje. Brez vzmernjenja in očitkov vesti čakajo, kdaj jim pade v razprostrte roke s srago na čelu pridobljen sad bratskih društev in zvez! Tako postopanje ni lepo, ni honetno! Z ustanovitvijo aprovizacijskih odsekov po zgledu sosednih društev in z marljivim delom v njih bi priborila društva marsikako življenjsko potreščino in zbrisala mnogo solz z bledeh lic zmučenih članov učiteljskih rodov!

Tudi vodstvo Zaveze otežkuje delo toka zastopana društva. Od ene strani nas neprestano priglanjajo k hitri izvršitvi nujnih vprašanj, na drugi strani nas ovirajo društva, od katerih ne dobimo nikdar kaknega odgovora in rešitve. To Zavezine vodstvu ni vzpodbudno k vstrajnemu delu! Kdo naj gre z veseljem na delo v takih razmerah? Koliko društev je vzelo v pretres načrt preustrojite našega šolstva

in vladno predlogo o reformi učiteljske? Zato pridejo nezrele stvari pred delegacijo, ki jih odobri in sprejme. Toda ker se predlogi niso dovolj temeljito predelali na društvenih zborovanjih, pride vodstvo pri izvršitvi do prepričanja, da delegacijskega sklepa v taki obliki in s to vsebino ni mogoče izvesti. Sedaj pa nastopijo kritiki, ki vdarijo po vodstvu, češ da ni storilo svoje dolžnosti. 23 društev se ni izjavilo o ustanovitvi strokovnega tajništva v Zavezi, 27 društev še ni zavzelo stališča o izvaji opozicije; da, 3 društva so celo, ki do danes še niso poslala imenika svojih članov, tako da v teh treh okrajih Zaveza nima nobenega člana. Tako so zavzeli nekateri naši tovariši svojo organizacijo in razpršili člane, da tavaajo okoli brez sveta in pomoči!

V današnji številki vodstvo še ni moglo objaviti vzporeda za delegacijsko zborovanje, ker še ni dobilo v roke vseh predlogov. **Vodstvo Zaveze.**

Z druge vodstvene seje v upravn dobi 1918. (7. julija 1918.)

1. Pripravljalnemu odboru za snovanje učiteljskega društva za vipavski sodni okraj so se odposlala potrebna navodila.

2. Vsem včlanjenim društvom se je odposlalo v pregled in razpravo: a) »Izjava opozicije«, b) »Načrt za preustrojitev našega šolstva« (v to izvoljenemu odseku se je dostavila še posebna okrožnica), c) »Zavezino strokovno tajništvo«.

3. Zavezin predsednik je poročal pr ustanovitvi Jugoslovanke demokratske stranke v prosvetnem odseku splošno šolstvu, in sicer ne kot Zavezin predsednik, pač pa kot svobodni državljan. Poročilo je bilo zgolj informativno, ker se rešuje to vprašanje podrobno pravkar v naši Zavezi.

4. Na c. kr. ministrsko predsedstvo (oddelek za prehrano) se je vložila utemeljena prošnja za pridružitve učiteljstva k aprovizaciji za državne uradnike. Prepis prošnje se je postal istočasno Jugoslovanškemu klubu.

5. C. kr. naučnemu ministrstvu se je odposlala spomenica proti stalnemu nameščanju c. kr. okrajnih šolskih nadzorikov. Prepis spomenice je prejel tudi Jugoslovanški klub.

6. Jubilejne slavnosti »Narodnega diavla« v Pragi se Zaveza oficijelno ni mogla udeležiti zaradi nastalih zaprek.

7. V stanovskem glasilu se je natančneje pojasnila točka h) člana IV. »Poslovnega reda«, ki govori o članarini Zavezinega članstva.

8. »Zveza slovenskih učiteljev in učiteljic na štajerskem« je razposlala svojim članicam in tržaškemu učiteljskemu društvu okrožnico zastran zakasnelega izhajanja »Popotnika«. Vodstvo Zaveze je storilo ponovno in pogosto pri upravi »Učiteljske tiskarne« vse mogoče korake za redno izhajanje tega lista, toda vse ni nič pomagalo. Izredna odločnost Zavezinega vodstva je končno tiskarno vendarle prisilila, da izidejo vse naslednje številke letošnjega »Popotnika« točno in pravočasno.

9. Vsem štirim Zaveziniim odsekom si se odposlali vsi predlogi v poročilo, kakor sta sklenila delegacija in upravni odbor. Gospodarskemu odseku se je dostavil tudi predlog tovariša J. Šega -glede preustrojite društva »Narodna šola«, ki na bi se pečala odslej samo z razpečevanjem zvezkov in drugimi enakimi šolskimi potreščinami. »Narodna šola« naj bi postala nekaj odsek Zaveze.

10. Zavezino vodstvo je zavzelo predlogo »Ustanovitev centralnega de narnege zavoda v Zavezi združenega učiteljstva« posebno stališče. Gospodarskemu odseku se je naročilo, da naj razmišlja, kako bi se združili v celoto vsa društva, gospodarska podjetja in denarni zavodi, ki jih je tekom let ustanovilo Zavezino učiteljstvo.

11. Stanovsko-politiškemu odseku s naroči, da natančno prouči vladno predlogo o reformi učiteljske in učiteljske izobrazbe. Odseku se preskrbe v to potrebi ni pripomočki.

12. »Šmarnsko-rogaško učiteljsko društvo« želi, da se opozori časniškarski in književni odsek Zaveze, da se v bodoč v stanovskem glasilu ne moleduje o slabem gmotnem stanju naših listov; tudi ne se poročila delegacijskih zborovanj krajšajo, ker o tem itak poročajo delegati pri svojih društvenih zborovanjih.

13. Slovenskim šolskim korporacijam so se odposlala vabila k sodelovanju pri načrtu preustrojite našega šolstva.

14. Vsa kavezina zaloga mladinskih spisov, ki je Zavezina last, se je prodala. Dotični književni zaklad znaša 2610 K.

15. Letošnje delegacijsko zborovanje se vrši dne 3. in 4. septembra v Ljubljani po vzporedu, ki se sestavi in objavi pravočasno.